

Komenský a my 2024/2025, 23. ročník

Téma kategorie B - Je (nebo může být) škola dílnou lidskosti? (volný slohový útvar)

Všeobecná deklarace lidských práv je jeden z nedůležitějších novodobých dokumentů lidstva. Obsahuje třicet článků, ve kterých jsou formulována základní práva a svobody, které by měly být garantovány všem lidským bytostem na této planetě. Jeden těchto článků se věnuje právu na vzdělání. (Článek 26 1. Každý má právo na vzdělání. Vzdělání, necht' je bezplatné, alespoň v počátcích a základních stupních. Základní vzdělání má být povinné. Technické a odborné vzdělání budiž obecně přístupné a rovněž vyšší vzdělání má být stejně přístupné všem podle schopností. 2. Vzdělání má směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti a k posílení úcty k lidským právům a základním svobodám. Má pomáhat ke vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství mezi všemi národy a skupinami rasovými a náboženskými, jakož i k rozvoji činnosti Organizace spojených národů pro zachování míru. 3. Rodiče mají přednostní právo volit druh vzdělání pro své děti.)

Tento dokument vznikl teprve po druhé světové válce v roce 1948. Ale v českých zemích byl deklarován nárok každého dítěte na základní vzdělání již před 250 lety. Dne 6. prosince 1774 vydala císařovna Marie Terezie Všeobecný školní řád, který na našem území zavedl povinnou šestiletou docházku pro chlapce i dívky, a ve kterém stojí: „Na dobrém vedení v prvních letech života záleží celý budoucí způsob života všech lidí a vzdělání génia i způsobu myšlení celých skupin národů, čehož nemůže být nikdy dosaženo, jestliže nebude rozptýlena temnota nevědění dobře zařízenými vzdělávacími a výchovnými ústavami.“

Autor tohoto Všeobecného školního řádu byl Johann Ignaz Felbinger, a jistě vás nepřekvapí, že se ve svých pedagogických teoriích nechal inspirovat osobností, která již před 400 lety prosazovala princip „omnes, omnia, omnino“ tedy vyučujme všechno, všem a všestranně. Ano, máme na mysli Jana Amose Komenského, který ve své Didaktice velké (Didactica magna) tvrdí že: „Mezi všemi pochvalnými výroky o školách, kolik jich jen je, není nic výstižnějšího nad ten, v němž se říká, že škola je dílnou lidskosti.“ Je tomu tak? Je to škola, které rozptyluje temnotu nevědění? Je to, nebo může to být vaše škola, která pomáhá ke vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství? Je vaše škola dílnou lidskosti?

Literatura a zdroje:

NOVIKOVÁ, Zuzana a NOVIK, Andrej (ed.). *Všeobecná deklarace lidských práv v povídkách, ilustracích a rozhovorech*. Praha: 65. pole, 2022. ISBN 978-80-88268-71-0.

Jan Amos Komenský – souhrn popularizačních zdrojů pro MŠ, ZŠ a SŠ. [online] Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, 2022. 14 stran. Dostupné z:

<https://www.npmk.cz/sites/default/files/soubory/2022/Jan%20Amos%20Komensk%C3%BD%20souhrn%20populariza%C4%8Dn%C3%ADch%20zdroj%C5%AF%20pro%20M%C5%A0%20Z%C5%A0%20S%C5%A0%20fin.pdf>